

Nr 335

Av herr **Wahrendorff m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning angående avskrivning av stödlån till jordbrukare m. fl.*

De statliga stödlån, som under 1950-talet lämnats enskilda jordbrukare som drabbats av svåra skördeskador, har varit av stor betydelse. Det har emellertid stått klart, att åtskilliga jordbrukare inte har ekonomiska möjligheter att på avsett sätt återbetala lånen. På grundval av inom lantbruksstyrelsen verkställd utredning har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkt 43, föreslagit vissa åtgärder i syfte att lindra villkoren för sådana stödlåntagare. Man utgår ifrån att betalningsskyldigheten i det ojämförligt största antalet fall skall kunna fullgöras på sätt som från början varit avsett. Men jordbrukare, som inte har möjligheter att på detta sätt fullgöra återbetalningen, skall enligt propositionen kunna erhålla uppmjukade amorteringsvillkor, förlängd amorteringstid och i vissa fall avskrivning helt eller delvis av låneskulden. Befrielse helt eller delvis från betalningsskyldighetens fullgörande skall kunna medges inte enbart på grundval av en rent bankmässig bedömning av låntagarens betalningsförmåga, utan även i fall, när så bedömes påkallat, för att syftet med stödlånet ej skall förfelas. Enligt förslaget skall förvaltningen av stödlånen i fortsättningen helt handhas av riksbanken, varvid dock förutsättes, att nära samråd skall äga rum med lantbruksnämnd.

I samband med angivna ändring i lånens förvaltning skall enligt propositionen Kungl. Maj:t upphöra att vara besvärsmyndighet i nämnda avseende. Riksbankens direktion föreslås bli besvärsmyndighet beträffande alla ärenden rörande lånens förvaltning, och besvär över beslut av riksbanksdirektionen skall föras hos bankofullmäktige. Besvärsförfarandet skall alltså enligt propositionen helt förläggas inom riksbanken.

Starka skäl kan enligt vår mening anföras mot den föreslagna omläggningen av besvärsförfarandet. Om beslut av riksbanken får överklagas endast hos bankofullmäktige, kan det riskeras, att enbart bankmässiga synpunkter lägges på dessa i de flesta fall sociala frågor. Den föreslagna ordningen är icke heller i överensstämmelse med vad som tillämpas inom förvaltningen i övrigt. Inom den svenska förvaltningen upprätthålles i allmänhet den principen, att ärenden rörande enskilda skall kunna prövas av mer än en instans. Vidare gäller i regel, att Kungl. Maj:t är sista instans. Det synes oss riktigt, att även i fråga om förvaltningen av stödlånen besvär i sista hand skall kunna anföras hos Kungl. Maj:t.

Ur principiell och konstitutionell synpunkt bör icke hinder föreligga för att riksbankens avgöranden i frågor rörande förvaltningen av stödlånen drages under Kungl. Maj:ts prövning. Enligt grundlagen har riksbanken självständig ställning i sina penningpolitiska avgöranden, mot vilka klagan ej kan föras. Men denna princip beröres icke av frågan om förvaltningen av stödlånen. Riksbankens handhavande av stödlånen måste betraktas som en rent administrativ uppgift, och de beslut den i nämnda avseende fattar som förvaltningsmyndighet bör i vanlig ordning kunna dragas under Kungl. Maj:ts prövning.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkt 43, för sin del må besluta, att besvär rörande riksbankens förvaltning av stödlånen må kunna anföras hos Kungl. Maj:t.

Stockholm den 26 januari 1958

Harry Wahrendorff

Nils G. Hansson

C. O. Carlsson

i Skegrie

Harald Larsson

Karl Björkänge

i Hedenäset